

ZÁPIS: IGLO Open na téma Evropská strategie pro univerzity

Datum:	13. května 2022
Místo konání:	Norway House in Brussels
Program:	1) Tine Delva (GŘ EAC): <i>The European Higher Education Package</i> (prezentace) 2) Stijn DELAURE (GŘ RTD): <i>Implementing the ERA Policy Agenda and European Strategy for Universities: Towards a European Excellence Initiative</i> (prezentace)
Zapsal/a:	Bára Sobotková, konzultantka pro vzdělávání

1

Tématem květnového IGLO Open byla [Evropská strategie pro univerzity](#). Pozvání přijali dva zástupci Evropské komise – Tine Delva (GŘ EAC) nejprve představila Strategii komplexně, Stijn Delaure (GŘ RTD) se pak zaměřil úžeji na synergie mezi vzděláváním a výzkumem, jež jsou nastíněny jak ve Strategii, tak v [Politické agendě Evropského výzkumného prostoru](#).

Evropský „balíček pro vysokoškolské vzdělávání“

Tine Delva (GŘ EAC) prezentovala [Evropskou strategii pro univerzity](#), kterou letos v lednu představila eurokomisařka Mariya Gabriel. Evropská komise promítla do dokumentu svou vizi pro budoucnost vysokoškolského (VŠ) sektoru v Evropě a uvedla v něm řadu iniciativ, které plánuje EU v následujících letech podpořit. Cílem Strategie je posílit evropský vysokoškolský sektor, sdělení proto obsahuje také konkrétní doporučení pro členské státy EU a vysokoškolské instituce.

Následně přijali ministři zodpovědní za vzdělávání na zasedání Rady pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport (EYCS) 5. dubna návrh [závěrů o evropské strategii o posílení postavení vysokoškolských institucí pro budoucnost Evropy](#), které tuto Strategii zohledňují. V rámci tzv. „balíčku pro VŠ vzdělávání“ přijala Rada také [doporučení o zefektivnění spolupráce v oblasti evropského vysokoškolského vzdělávání](#). **Delva** zdůraznila, že **všechny dokumenty se vztahují k celému VŠ sektoru**, nikoli jen k Evropským univerzitám.

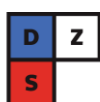
Ve Strategii si Komise vytyčila základní čtyři cíle:

1. Posílení evropské dimenze ve vysokoškolském vzdělávání a výzkumu
2. Podpora univerzit v prosazování evropského způsobu života
3. Podpora postavení univerzit jakožto aktérů změny v zelené a digitální transformaci
4. Podpora univerzit jakožto tahounů Evropské unie na globální úrovni

Dosažení těchto cílů by měla pomoci také podpora klíčových iniciativ, jako jsou:

1. **Evropské univerzity:** Komise bude i nadále podporovat tyto ambiciózní nadnárodní aliance. Do poloviny roku 2024 má v plánu vytvořit až **60 aliancí sdružujících přes 500 univerzit**. Orientační rozpočet iniciativy pro období 2021–2027 činí 1,1 mld eur.
2. **Kritéria evropské značky pro společné diplomy:** Komise plánuje vypsát pilotní výzvu pro tvorbu a rozvoj společných evropských kritérií v rámci programu Erasmus+ již během června 2022.
3. **Právní statut aliancí:** rovněž v této oblasti plánuje Komise podniknout první kroky již letos – pilotní výzva na testování potřeb a zavádění statutu aliancí by měla být vypsána také v červnu.
4. **Evropská studentská karta:** Komise se bude snažit o rozšíření používání karty.

Dále **Delva** představila konkrétní aktivity a kroky navrhované na úrovni EU v různých klíčových oblastech, jako jsou rozvoj dovedností; inkluze, diverzita a genderová rovnost; podpora demokratických hodnot; zelená a digitální transformace či globální spolupráce Evropy s dalšími zeměmi. Více v [prezentaci](#).

PODPOŘENO
PROJEKTEM
MŠMT MS2102

Propojení vzdělávání a výzkumu – styčné body Politické agendy Evropského výzkumného prostoru a Evropské strategie pro univerzity

Ve Strategii je na několika místech zdůrazněna důležitost synergií mezi *Evropským prostorem vzdělávání* (EEA) a *Evropským výzkumným prostorem* (ERA). **Stijn Delaure** (GŘ RTD) nejprve zmínil, že synergie se promítají do několika úrovní – jak do politické, tak do programové. Následně se zaměřil přímo na průniky mezi zmíněnou Strategii a [Politickou agendou ERA](#).

Nejdříve připomněl, že *Politická agenda ERA* byla navržena proto, aby přispívala k dosažení priorit vytyčených v *Paktu pro výzkum a inovace*. Za tímto účelem bylo navrženo **20 dobrovolných akcí**, které jsou definovány a koordinovány na úrovni EU a mělo by jich být dosaženo v letech 2022–2024. Řada těchto akcí je přitom relevantní také pro VŠ sektor, jelikož se týkají např. sdílení znalostí (*open sharing of knowledge*); otevřené vědy (*open science*); zlepšování valorizace poznatků (*knowledge valorisation*); genderové rovnosti a inkluze; ochrany akademických svobod; mezinárodní spolupráce atp.

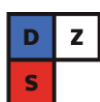
Akce č. 13 se pak zaměřuje vyloženě na **posilování VŠ institucí** (*Empowering Higher Education Institutions*). Jejím cílem je podporovat VŠ instituce, aby se rozvíjely v souladu s ERA a zároveň v synergii s EEA. V rámci akce jsou vytyčeny dva hlavní cíle, které by měly podpořit také rozvoj *European Excellence Initiative*, která je součástí pilíře *Rozšiřování účasti a šíření excellence* (*HEU Widera*):

1. **Spolupráce pro excelenci:** zvyšování excellence ve vědě a tvorbě hodnot prostřednictvím integrované a inkluzivní spolupráce VŠ institucí, což zahrnuje také podporu výzkumného a inovativního záběru aliancí Evropských univerzit.
2. **Globální konkurenceschopnost:** zlepšení konkurenceschopnosti a viditelnosti evropských univerzit v globálním měřítku, vytvoření kritické masy v klíčových oblastech výzkumu a inovací.

Delaure dále sdílel první výstupy studie z letošního roku mapující národní iniciativy v oblasti excellence. Z prvotní analýzy vyplynulo několik společných parametrů (např. konkurence mezi univerzitami/centry excellence; zaměření na tvorbu nebo posílení vynikající vědecké základny; srovnávání s mezinárodními protějšky a zapojení mezinárodních odborníků; poskytování rozsáhlého a dlouhodobého financování výzkumu; internacionalizace (často založená na akademických vyškolených v diasporách či zahraničí); náročné inovativní řízení a silné institucionální vedení). Aby mohlo být dosaženo excellence na evropské úrovni, konzultuje Komise také odborníky a stakeholdery (např. konference rektorů, asociace atd.).

Následně se **Delaure** zaměřil na **výzkumnou dimenzi v pilotních aliancích Evropských univerzit**, která byla financována z Horizontu 2020. Z programu byly dodatečně podpořeny projekty aliancí již financované z programu Erasmus+, aby mohly dosáhnout změn i v klíčových oblastech výzkumu a inovací, sdílet kapacity a zdroje, podporovat kariéry výzkumníků, sdílení vědomostí, otevřenou vědu a digitalizaci (např. vytvářet společná datová uložiska), občanskou angažovanost, budovat nové ekosystémy, pomáhat s reformou hodnocení výzkumu atp. Nyní probíhá střednědobé hodnocení aliancí, které tyto aktivity pilotují (Q3–Q4 2022), a dopadu podpory H2020. Od výstupů hodnocení se bude odvíjet budoucí podpora aliancí z Horizontu Evropa.

Co se týče **podpory excellence ve výzkumu a inovacích pro VŠ instituce z Horizontu Evropa**, existuje několik možností. Z krátkodobého hlediska lze zmínit na programové úrovni financování integrovaných a inkluzivních sítí VŠ v rámci *Rozšiřování účasti a šíření excellence* (*HEU Widera*) či pilotování mechanismu pro udržitelnou a konkurenceschopnou podporu pro VŠ aliance. Z dlouhodobého hlediska se jedná o politickou podporu národních iniciativ pro excelenci VŠ, task force pro prozkoumávání udržitelné podpory pro Evropské univerzity a využití různých nástrojů v tomto kontextu (např. spolufinancovaná partnerství, která lze kombinovat s národními zdroji a nově využívat i na větší projekty).

Q&A

Q: Jak to vypadá s reformou hodnocení výzkumu?

A: Už je definována a není navázána pouze na top univerzity, ale je více komplexně zaměřená, zohledňuje např. i úroveň kvality výuky atp. Redefinováno bude také pojetí, co je excelentní VŠ instituce.

Q: Co zatím vyplývá z monitoringu aliancí Evropských univerzit? Daří se jim více než ostatním VŠ institucím?

A: Studie bude probíhat až do roku 2024, kdy bude na konci tříletého projektového období všech 42 pilotních univerzit. Potom tedy budeme mít lepší představu a strukturované výstupy.

Q: V globálním přístupu jde vidět příklon k otevřenosti, jsou v této oblasti nějaké priority?

A: Je to především o strategické autonomii, zatím nejsou univerzity nuceny ke spolupráci v globálním měřítku, jedná se tedy spíše o protektivní otevřenost.

Q: Jak to vypadá se synergiemi mezi výzkumem a vzděláváním na programové úrovni?

A: Právě probíhá střednědobé hodnocení programů Erasmus+ i Horizont Evropa a zdá se, že stále existuje řada překážek. Do budoucna je to určitě prioritou a počítá se s více synergiemi mezi finančními nástroji.

